Kajeroj el la Sudo

Bulteno de la Hispana Asocio de Laboristoj Esperantistaj

http://www.gazetotekolanti.com/kajeroj/k81.html

Redaktore

Nova jaro, nova vivo. La lastan numeron de **Kajeroj el la Sudo** ni renoncis printi ĝin, escepte de kelkaj ekzempleroj, kiujn abonantoj mendos de ni per sia subtena mono.

Pro tio, ke nun blovas krizaj ventoj en nia asocio, ni ne plu pagas la duan sidejon en interreto, www.gazetoteko.eu, do ni intence perdis ĝin, kvankam en la baldaŭa estonto oni vidos, ke ĉio ŝanĝos en la restanta, www.gazetotekolanti.com, ĉar ni laboras daŭre cele al ĝia plibonigado. Eble aspekte tio ne evidentiĝos, sed ni celas, ke la retejo pli bone funkcios.

Kvankam ni deziras ŝanĝi la orientiĝon de nia magazino al pli literatura sinteno, la gravaj eventoj ekonomiaj kaj socialaj en nia lando ne permesas al ni ne pensi pri ties disvolviĝo. Ĉu korupteco estas akcidento, ĉu esenco de demokratio? Ĉu tio okazas nur se la nomumita demokratio estas nur partitokratio? Ĉu bezonas, ke ekzistu bonaj kaj honestaj homoj kiuj estu super politikaj partioj, aŭ ĉu demokratio estas nur vorto, per kiu oni sanktigas la plej malhonestajn agojn de fiaj homoj, kiuj putrigas ĉion, kion ili tuŝas..?

Ni daŭrigas la publikigadon de «La Faraono», de Boleslaŭ Prus, en traduko de Kabe, per la dua ĉapitro de ĝia dua volumo, kaj ankaŭ ni daŭrigas nian Kurson pri informadiko, kies du unuaj ĉapitroj ni jam publikigis en numeroj 76-a kaj 77-a. Per ĝi ni ne celas fari komputilistojn, sed klarigi kiel tiuj maŝinoj oni povas funkciigi cele al modestaj taskoj.

Mi ankaŭ deziros diri al vi, ke la Gazetoteko Lanti ankoraŭ atendas viajn kontribuaĵojn, kiuj povas konsisti el malnovaj magazinoj aŭ elektronikaj dokumentoj pri ili, preferinde per tiff-aj aŭ jpg-aj bildoj de la koncernaj paĝoj, se vi sukcesas fari ilin sufiĉe klare (ĉirkaŭ 300 punktoj per puco), ĉar tiu estas la plej rapida maniero havigi ilin al mi. Tamen, estas preferinde sendi al mi la koncernajn magazinojn aŭ klarajn fotokopiojn, ĉar la finfinan dokumenton oni metos en la reton por ĉiam, do oni povas atendi iom da tempo se tiel oni faras ĝin pli bone.

Esperante, ke vi, leganto, taksu nian agadon sufiĉe grava por dediĉi al ni kelkajn minutojn de via libertempo, salutas via redaktoro

Jesuo.

Parolas la Prezidanto

Estimataj samideanoj!

Denove «krizo» estas la vorto, kiujn laboristoj plej ofte diras, sed la nelaboristoj ne parolas multe, ĉar sia pli favora vorto estas profito.

Grekio ne funkcias, sed ne pro laboristoj: la estraro, dekstrisma, de Grekio ne funkcias, kaj la vortoj, kiujn laboristoj grekaj tenas en siaj lipoj estas nun «krizo», «nacia krizo» kaj «internacia krizo».

En Hispanio ni havas propran vorton, sed ne «krizo», ne «nacia krizo» aŭ eĉ «internacia krizo». Nia hodiaŭa vorto en Hispanio estas «korupteco».

La dekstrisma partio havas koruptojn, kaj maldekstrisma partio ankaŭ havas koruptojn.

Ĉu krizo en Hispanio? Ne, en Hispanio ni havas koruptojn.

Kaj la popolo de Hispanio laboras, sed la partioj politikaj ne laboras.

Diras polikistoj, ke Eŭropo ne havas krizon, ke la ekonomio bone marŝas al profito, sed laboristoj nur vidas ke ili havas nur krizon kaj sendungecon kiel neniam antaŭe.

En Nederlanmdo gajnas povon la ekstrema dekstrismo. Ĉu ŝanĝas Eŭropo? Ĉu faŝismo venkas en nia kontinento ĉar partioj niaj ne funkcias? Kion fari?

Ĉu krizo?, Kiu diris tion?

Ja estas krizo en la nuna Hispanio. Neniam antaŭe estis tiom multe da sendungitoj, kaj eĉ procente la nuna rekordo estis superigita nur de la 25%, kiun sukcesis atingi la registaro de Felipe Gonzalez Marquez, premiero de Hispanio de la sama politika partio kiel la nuna moŝta Prezidanto S-ro Jozefo Ludoviko Rodriguez Zapatero.

Sed ne nur estas krizo pri ekonomio ĉe ni. Tiu ekonomia iam malaperos iel ajn, sed tiu krizo pri valoroj, kiun nun oni suferas ĉe ni, estas pli malfacile surmontebla, ĉar ĝi fontas rekte el nia kripligita edukosistemo, kie persona peno kaj memdisciplino estas tute fremdaj. Sekve en hodiaŭa Hispanio oni havas profesian instruadon, kiel ĉiam, sed ne lernadon. En lando, kie oni laŭleĝe jam identigis punon kaj agreson, geknabaro havas ne multajn ŝancojn esti korektitaj de instruistoj, aldone pro manko de apogo de gepatroj de la koncernaj studentoj, krom kelkaj esceptoj.

La registaro provis korekti tion pere de sia nova kurso "Edukado por Civitaneco", kiu aldoniĝas nun al kursaro de mezlernejoj, sed tiu novaĵo estus tre konvena, se oni ne tinkturis ĝin dekomence per ideologia manipulacio. Aldone, evidentiĝas, ke agnoskinte mankon da respondeco de niaj gejunuloj ĝis kiam ili dekokjariĝos, la movo de la registaro utilas al nenio ajn. Tio okazigas grandan diferencon inter malnovaj edukosistemoj kaj nuna: antaŭe oni la lernantaron lernigis la liston de nomoj de gotaj reĝoj de Hispanio (fakte la unuaj reĝoj hispanaj) kaj la tutan Tabulon de Simplaj Ĥemiaj Elementoj, sed nun oni lernigas ilin kiel lavi siajn manojn. Kaj redakti tekstojn, kiujn ili malofte sukcesas kompletigi sen bazaj gramatikaj kaj konceptaj eraroj. Kvankam feliĉe ni estas en la Eŭropa Unio, kaj tio ebligos, ke brilaj inĝenieroj, advokatoj kaj kuracistoj venos zorgi pri ni el Germanio, Pollando, Britio, Litovujo, kaj aliaj socioj, kie edukado estas ankoraŭ grava afero.

La laboro de la registaro estas esence propaganda, sed ne efika, ĉar efiko postulas fari ion.

Sed ŝajnas, ke nun gravas, ke estu pakto ŝtata, ne rimedo. Laŭ la registaro de la nuna Hispanio, la ĉefa problemo estas, ke La Popola Partio ne volas subskribi pakton por eliri la krizon. Tamen, Popola Partio ne regas Hispanion nun, sed la socialisma partio PSOE. Pro tio tiu ĉi devas decidi gravajn aferojn, kiuj certe ne estos tre bone ricevitaj de homoj, kiel malkreskigi salajrojn, ekzemple. La registaro ne volas fari tion sen la apogo de la opozicio. Tion nefarante, ili malplenumas sian parton de la kontrakto, kiun la hispana popolo subskribis kun ili, kiam oni elektis ilin por regi la landon. Ne gravas, ke ili estu popularaj aŭ laŭdataj, sed gravas, ke ili solvu niajn gravajn problemojn. Se ili eraras, ili foriru, se ili maleraras, kaj trovas ĝustajn solvojn, ili restu en povo, sed nur dum la hispana popolo deziru. Cerbobani la popolon estas esence maldemokratia. Tion eĉ socialisto devus kompreni.

Sed eble la kerno de la problemo estas, ke parlamento ne estas vere parolejo, la granda domo kie niaj reprezentantoj parolas por konvinki aliajn reprezentantojn pri la bono de tiu aŭ tiu ĉi decido, sed luktejo kie rivaluloj pli bone aŭ efike insultas aŭ ridindigas la alian teamon, arogante al si aŭ al ili pasintajn triumfojn aŭ fiaskojn, kun malmulte da respekto al homoj, kiuj elektis ilin kaj pagas iliajn salajrojn. Plej granda moko al popolo estas, ke inter la unuaj aferoj, kiujn parlamentanoj faras tuj freŝelektite, estas pligrandigi siajn jam altajn salajrojn. Laŭ mi, estas skandalo grava, ke parlamentano gajnu pli grandan salajron ol laboristo simpla. Mi ne defendas, ke posteno en parlamento kostu monon al parlamentano, sed tio ne devas esti maniero riĉiĝi. Ankaŭ, ili ne devus havi rajton al pensio kiel parlamentano kiam ili emeritiĝos, se ili ne laboris kiel parlamentanoj tridek kvin jarojn, same kiel ceteraj laboristoj. Sed ili ja voĉdonis jese al tiu privilegio, same kiel surpasi la limon pri la mono, kiun ĉiu homo en Hispanio povas ricevi kiel pension. Ambaŭ aferoj estas skandalaj, sed ilin, kaj aliajn aferojn eĉ malpli etikajn ni devos suferi se Monteskieŭ[1] ne revivos...

Jen hispana krizo. Ne origine mona, sed valora, laŭ mi. Kaj la solvon ne nur aŭtoros la registaro...

[1]Laŭ Monteskieŭ, la tri povoj devas esti tute sendependaj unu el la aliaj, tiel, ke ili ĉiu povu kontroli la aliajn du: leĝofaristoj, registaro kaj juĝistaro. Tiel, korupto ne aperos. En Hispanio tio ne okazas, kaj sekve okazas korupteco.

Kurso pri informadiko

Eble vi, leganto, bezonas muzikon kiel agrablan etoson labori pace kaj efike. Tia estas mia kazo, kaj pro tio, mi hodiaŭ priparolos diversajn programojn, kiujn oni povas uzi aŭskulti nian preferatan muzikon dum ni laboras.

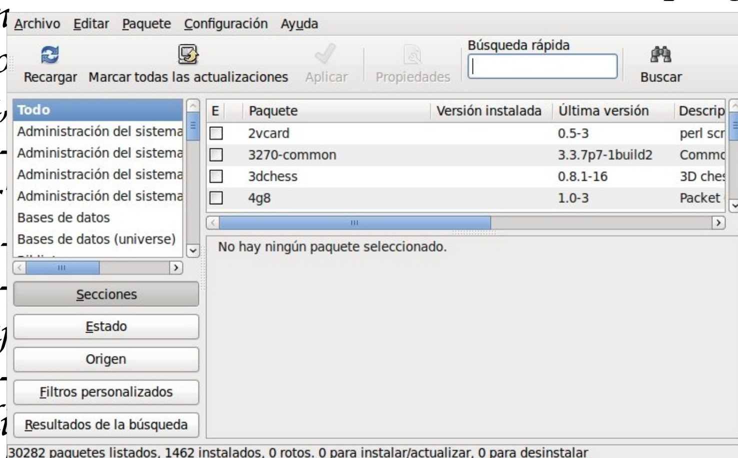
Unue, oni devas trovi la programon, kiu ludos muzikon por ni. Laŭ mia eltrovo, mi preferas la programon Totem, kiu estas en la menuo "Aplicaciones —> Sonido y video —> Reproductor de peliculas", ĉar fakte Totem estas filmo vidigilo, kiu ankaŭ sonas bele. Oni povas muzklake "kapti" muzikan dosierejon kaj lasi ilin "fali" en Totem-on, kaj ĝi aŭdigos ilin unu post la alia. Se ĝi trovas dosieron, kies formaton ĝi ne komprenas, ĝi petos permeson serĉi kaj instali la koncernan informon por aŭdigi la dosieron. En ĉi-paĝa bildo oni vidas la liston da muzikaĵoj tiel kreitan de Totem.

Linuksanoj ne ŝatas la tiel nomumitajn "posedatajn" aŭ "privatajn" formatojn, kaj sekve Ubuntu ne havas "denaske" formatojn kiel MP3-ajn aŭ GIF-ajn. La unua estas sona, kaj la dua, bilda. Ni revenos al la dua poste, sed pri la unua ni devas diri, ke ĝi estas la unua sonformato, kiu enhavis multe da muziko en malmulte da spaco. Pro tio, ke ties inventintoj diris, ke ili postulos monon pro ĝia uzo, oni inventis pli bonan formaton, OGG, kiu ne nur utilas por sono, sed ankaŭ por filmo..., sed intertempe oni disvastigis la formaton MP3-an, tiel ke hodiaŭ oni trovas multe da sonigiloj, kiuj uzas nur tiun formaton. Fakte, tiel iloj, kiujn ni konas kiel "MP3-ojn" jam anstataŭis iamajn popolajn "walkman" kaj "discman". Sed ni povas traduki el MP3 al OGG kaj inverse, pere de programo "Sonkonvertilo".

Ĉar ĝi ne troviĝas ofte en Ubuntu, ni devas instali ĝin per programo

"Synaptic", kies tasko estas ekzakte tiu: instali kaj malinstali programojn en nia komputilo.

Oni povas atingi tiun programon klakante "Sistema —> Administracion —> Gestor de paquetes Synaptic". Unue la programo petos de ni la paŝvorton por fari administrajn demarŝojn. Tio estas la paŝvorto, kiun ni kreis, kiam ni instalis Ubuntun. Kiam aperos fenestreto kiel tiu ĉi apuda, unue premu la butonon "Recargar (reŝarĝi), ĉar tio informos la komputilon pri la lastaj programoj disponeblaj, kaj kie ili estas. Poste, iru al butono "Buscar" (serĉi), kaj en la koncerna aperanta fenestreto, klaku "Soundconverter". Kiam vi vidos tiun vorton en la fenestreto post la serĉado, vi dekstroklaku sur tiu vorto, kaj elektu la opcion "Marcar para instalar" (marki por instalado). La programo ankaŭ instalos aliajn programojn, kiujn tiu ĉi bezonas por bone funkcii, se tio estas necesa. Post kelakj minutoj, se ni elektas la menuon "Aplicaciones —> Sonido y video —> Conversor de Sonido", ni vidos la programon. Sub la opcio "Preferoj" ("Editar —> Preferencias") ni povas elekti en kiun formaton ni tradukos kian ajn ni elektos traduki. Se ni ankoraŭ ne permesis Totem-on serĉi dosieron por kompreni MP3, nia nova formato-konvertilo informos nin ĉi tie kiel havi ilin, ĉar ĝi ankaŭ bezonas ilin por traduki en kaj el MP3.

Multe da rubaĵo estas en amas-medioj, ĉefe el SGAE (privata kompanio kies nomo signifas Societo Ĝenerala de Aŭtoroj Hispanaj) pri "piratoj" kaj "rabo" da aŭdvidebla materialo. Sed ili ĉiam silentas pri la fakto, ke se vi aĉetas diskon, vi rajtas kopii ĝin tiom multe kiom vi deziros por ĝui ĝin vi mem. Ĉu neniam disko via rompiĝis aŭ simple ruiniĝis pro la uzado? Tiam ili ne diris al vi, ke vi bezonas pagi nur la koston de la peco de plastiko, kiun oni redonas al vi, sed postulis tutan kvanton al vi, kaj sekve vi pagis rajtojn de aŭtoroj dufoje. Ĉu tio ne estas rabo?

Nu, eĉ se via moralo estas terure nefleksebla, vi sciu, ke vi povas kopii viajn favoratajn muzikpecojn en vian komputilon: vi simple metu la kompaktodiskon de vi iam aĉetitan en la koncernan ejon kaj serĉu la simbolon de disko en via ekrano, kaj reklaku ĝin. Vi povas kapti la kantojn kaj "lasi fali" ilin sur alian parton de la ekrano. Post kiam ĝi jam estas kopiita tie, vi denove premu ilin kaj lasi ilin fali en la fenestron de "Conversor de Sonido". Post kelke da tempo vi havos ilin en ogg aŭ mp3 formatoj, kaj vi povos aŭskulti ilin rekte el via komputilo por ĉiam, ĉar, kontraŭe al plastiko, tiuj formatoj ne rompiĝas per longa uzado.

Ni parolu bone

Mi memoras, ke je la tiama prezidanta kongresferma parolado, John Wells diris en Valensjo je 1993, ke «oni lernu paroli Esperanton pli bone».

Kutime tio ne estas io aparte malfacila, ĉar geesperantistoj kutime rilatas unu la aliajn ĉefe per poŝto (ĉu elektronika, ĉu helika), kaj estas vortaroj kaj gramatikoj ĉiam proksime je la momento, kiam oni diras ion al alia samideano. Sed ĉefe pro tio surprizas min tiu kutimo, kiun mi jam vidas de kelkaj jaroj, ke eĉ homoj sufiĉe gravaj kaj famaj en la Esperanto movado diras je la komenco de mesaĝoj siaj tiun strangan adreson, «gekaraj!» aŭ «geestimataj». Tio skuas grave mian konon bazan pri Esperanto, kiu fakte ne estas tiom larĝa, sed certe enhavas la dekses regulojn de nia unua majstro, Dr-o Zamenhof. Unu el ili, mi memoras, diras, ke adjektivoj ne estas markita laŭ la sekso, tio estas, ne estas vira aŭ ina kvalifiko, sed nur nomoj ricevas tiun distingon. Do, certe oni povas diri «Karaj geamikoj», aŭ se oni ja komprenas, ke temas pri geamikoj, oni povas simple diri «Karaj», sed ne "gekaraj", ĉar "karaj" neniam rilatis nur al viroj, sed al iu ajn kunanta nomo, kiel «geamikoj». Kvankam, evidente, oni ja povas diri «Gekaroj»...

Rakonto ŝokema

Ĉi tiu rakonto okazis ĉie ajn, ĉiam ajn, ciun ajn.

Iam sinjoro enŝaltis sian televidilon. Per ĝi li vidis absurdajn aferojn: sinjorinoj, kiuj malvestiĝas, sinjoroj, kiuj mensogas, agresas unu la aliajn, mortigas unu la aliajn. Kaj li venis al la konkludo, ke ĉio tia estis falsa, ĉar al li neniu senvestiĝis, neniu agresis, neniu mortigis lin, sed el tio li ne eltiris, ke neniu mensogis al li...

Poste li ankaŭ venis en la konkludon, ke se li ne pagis impostojn, li povus esti agresata, insultata, forrabata, suferigata. Virinoj ankoraŭ ne senvestiĝis por li, sed li konstatis, ke multaj homoj trairas sian vivon tute senvestigitaj. Ili kredas ĉion, kion oni diras al ili. Ĉion, kion oni diras per televido.

Tial nia homo emeritiĝis, adiaŭis siajn amikojn, kaj iĝis vagabondo. Oni neniam plu vidis lin. Sed oni ne plu agresis lin, oni ne plu senvestigis lin, oni ne plu mensogis al li. Oni ne mortigis lin. Li malaperis en spacojn. Mi iam vidis lin poste. Li estis kontenta kaj feliĉa. «Finfine», li diris, «mi faras tion, kion mi volas; kaj tio gravas al neniu, kaj neniu gravas al mi».

—Sed—, respondis mi, —neniu homo estas insulo!

—Tio povas esti—, diris li—, sed mi vivis en aĉa ŝtonaro da amasuloj, kaj mi nun loĝas sola en larĝa maro de libereco. Socio ne estas io malbona fronte al individuo bona: socio estas la aldonaĵo de ĉiuj fiaĵoj de senkvalitaj individuoj, kiuj ne pardonas tiujn, kiuj estas kvalitaj. Oni devas ĉesi rajdi la dorson de socio plej eble kiel frue.

—Kio pri socioj de individuoj kvalitaj?

—Ne estas. Se vi ne estas senkvalita, vi ne serĉas helpon de aliaj, sed vi helpas vin mem, vi progresas per vi mem.

—Kaj pri kio temas tiu senkvaliteco de vi aludita?

—Senkvalitas tiu, kiu neniam staras inter siaj kuncivitanoj. Sed oni ne nepre devas esti pli bona literaturisto, aŭ muzikisto, aŭ inĝeniero, aŭ elstari malferme pri iu ajn temo por ne esti senkvalita. Oni ne estas senkvalita kiam oni ĉesas kredi la mensogojn per kiuj oni bombadas nin ĉiutage, kiam oni ĉesas voli kredi ilin. Ĉar nenio estas tiom vundiga al homo inteligenta kiel ĉesi pensi, kiel voli, ke aliaj homoj pensu anstataŭ li aŭ ŝi, kaj ili sekve diros al li aŭ ŝi poste pri tio, kion ili devas fari. Personoj, kiuj bezonas gvidanton estas personoj malmulte homaj, malmulte raciaj, malmulte pensantaj. Gvidanteco estas malbona kaj erariga, ĉar ne estas gvidantoj inteligentaj, sed profitemaj, je la plej bona kazo. En aliaj kazoj ili estas tiom stultaj kiel la aro de lemmingoj, kiujn ili gvidas en katastrofon.

Tiuj estis duraj vortoj, vortoj en kiuj mi trovis min difinita, kaj kiuj ne igis min estimi pli bone mian amikon, sed tute male, igis min aĉalrigardi, se ne malami rekte, kaj tamen, sekrete, envii lin.

Mi neniam vidis lin denove. Hodiaŭ mi memoris pri li, kaj mi emas nun babili kun li. Sed mia maljusteco al li trovas punon per la neebleco vidi lin denove.

Ĵakvo Krano

La Faraono, Dua Volumo

Ĉapitro 27ª

La templo de Hator kun granda respekto akceptis Pentueron, kaj la malsuperaj pastroj antaŭeniris duonon da horo por saluti la gloran gaston. Kolektiĝis multe da profetoj, patroj de l' temploj kaj diaj filoj, el ĉiuj miraklaj lokoj de Malsupra Egipto, por aŭdi la vortojn de l' saĝo. Kelke da tagoj post ili venis la pastrestro Mefres kaj la profeto Mentezufis.

Oni honoris Pentueron ne nur tial, ke li estis la konsilisto de la milita ministro kaj malgraŭ la juna aĝo ano de la plej alta kolegio, sed ĉar li estis fama en la tuta Egipto. La dioj donis al li superhoman memoron kaj la miraklan penetreman okulon. En ĉiuj objektoj kaj aferoj li tuj rimarkis flankojn kaŝitajn por aliaj homoj kaj sciis prezenti ilin kompreneble por ĉiuj.

Pli ol unu nomarĥo aŭ alta oficisto de l' faraono, eksciinte, ke Pentuer solenos religian feston en la templo de Hator, enviis al la plej simpla el la pastroj, ke li aŭdos la homon inspiritan de la dioj.

La pastroj, kiuj iris antaŭe por saluti la profeton, estis certaj, ke Pentuer aperos al ili en kortega

kaleŝo, aŭ en oksklava portilo. Kia do estis ilia miro, kiam ili ekvidis malgrasan asketon, kun nuda kapo, vestitan per maldelikata tuko; li rajdis sur azeno kaj tre humile salutis ilin.

Kiam oni enkondukis lin en la templon, li donis oferon al la dio kaj iris rigardi la placon, destinitan por la soleno.

De tiu momento oni ne vidis lin plu, sed en la templo kaj en la apudaj kortoj ekregis granda movado. Oni alportis diversajn multekostajn objektojn, grenojn, vestojn, oni kolektis kelkcenton

da laboristoj, kun kiuj Pentuer sin fermis en la korto kaj faris preparojn. Post ok tagoj de laboro li sciigis al la ĉefpastro de Hator, ke ĉio estas preta.

Dum ĉi tiu tuta tempo Ramzes, kaŝita en sia ĉelo, preĝis kaj fastis. Fine unu tagon, je la tria horo post la tagmezo, venis al li dekkelko da pastroj en du vicoj por alvoki lin al la soleno.

En la vestiblo de la templo salutis la princon la ĉefpastroj kaj bruligis kun li incenson antaŭ la grandega statuo de Hator. Poste ili sin direktis en flankan koridoron, malvastan kaj malaltan, en kies fino brulis fajro. La aero de la koridoro estis saturita de odoro de peĉo, kiun oni boligis en kaldrono.

Najbare de la kaldrono, tra truo en la planko leviĝis teruraj homaj ĝemoj kaj malbenoj.

–Kion tio signifas?–, demandis Ramzes la pastron, kiu lin akompanis.

La demandita respondis nenion; sur la vizaĝo de ĉiuj ĉeestantoj oni povis legi emocion kaj timon.

En ĉi tiu momento la ĉefpastro Mefres prenis en la manon grandan kuleron kaj ĉerpinte el la kaldrono bolantan peĉon, diris per laŭta voĉo:

–Tiel pereu ĉiu, kiu perfidas la sanktajn misterojn!

Dirinte ĉi tion, li verŝis la peĉon en la truon de l' planko, kaj el la kelo eksonis kriego.

–Mortigu min, se vi havas en la koro iom da kompato!–, ĝemis la voĉo.

–La vermoj manĝu vian korpon!–, diris Mentezufis, verŝante la peĉon en la truon.

–Hundoj!, ŝakaloj!–, ĝemis la voĉo.

–Vian koron englutu la fajro, kaj vian cindron oni ĵetu en la dezerton!–, diris alia pastro, ripetante la ceremonion.

–Ho dioj! ĉu eble estas tiel suferi?–, respondis la voĉo el la kelo.

–Via animo, kun la bildo de ĝia malhonoro kaj peko, vagu eterne en la lokoj, kie vivas feliĉaj homoj–, diris alia pastro kaj ree verŝis kuleron da peĉo.

–Englutu vin la tero!... Kompaton! Permesu al mi ekspiri. Antaŭ kiam venis la vico de Ramzes, la voĉo en la kelo jam eksilentis.

–Tiel la dioj punas la perfidulojn!–, diris al la princo la ĉefpastro de la templo.

Ramzes haltis kaj fiksis sur li rigardon, plenan de kolero. Ŝajnis, ke li eksplodos kaj forlasos ĉi tiun aron de ekzekutistoj; sed li eksentis dian timon kaj silente sekvis la aliajn.

Nun la fiera kronprinco komprenis, ke ekzistas potenco,

antaŭ kiu kliniĝas la faraonoj. Ekregis lin preskaŭ malespero, li volis forkuri de tie, forlasi la tronon. Sed dume li silentis kaj iris antaŭen, ĉirkaŭita de la pastroj, kiuj kantis preĝojn.

–Jen mi jam scias–, pensis li –kie malaperas la homoj, malagrablaj al la diaj servistoj!

Sed ĉi tiuj pensoj ne malgrandigis lian teruron.

Forlasinte la mallarĝan koridoron, plenan de fumo, la procesio ree estis sub libera ĉielo, sur altaĵo. Malsupre kuŝis grandega korto, de tri flankoj ĉirkaŭita de unuetaĝa konstruaĵo. De la loko, kie staris la pastroj, sin etendis malsupren amfiteatro kun kvin larĝaj ŝtupoj, sur kiuj oni povis promeni ĉirkaŭ la korto, aŭ malsupreniri.

Sur la placo estis neniu, el la interno elrigardis kelke da homoj.

La ĉefpastro Mefres, kiel la plej eminenta el la ĉeestantoj, prezentis Pentueron al la princo. La dolĉa vizaĝo de la asketo tiel kontrastis la teruraĵojn, kiuj okazis en la koridoro, ke la princo ekmiris. Por diri ion, li sin turnis al Pentuer:

–Ŝajnas al mi, ke mi iam renkontis vin, pia patro?

–En la pasinta jaro, dum la manovroj en Pi-Bailos. Mi estis tie kun lia ekscelenco Herhor–,respondis la pastro.

La melodia kaj trankvila voĉo de Pentuer frapis la princon. Li ie aŭdis jam ĉi tiun voĉon, en iaj neordinaraj cirkonstancoj... Sed kiam kaj kie?

En ĉiu okazo la pastro agrable impresis lin. Se li povus forgesi la kriojn de l' homo, kiun oni surverŝis per bolanta peĉo!

–Ni, povas komenci–, diris Mefres.

Pentuer proksimiĝis al la amfiteatro kaj brubatis la manojn. El la unuetaĝaj konstruaĵoj elkuris aro da dancistinoj kaj eliris pastroj kun orkestro kaj kun malgranda statuo de la diino Hator. La orkestro iris antaŭe, post ĝi la knabinoj dancantaj sanktan dancon, fine la statuo, ĉirkaŭita de la incensa fumo. Tiamaniere ili ĉirkaŭiris la korton kaj, haltante ĉe ĉiuj kelke da paŝoj, petis la diinon pri beno kaj petegis la malbonajn spiritojn forlasi la lokon de la religia soleno, plena de misteroj.

Kiam la procesio revenis al la konstruaĵoj, Pentuer iris antaŭen. La altranguloj, dudek aŭ tridek personoj, kolektiĝis ĉirkaŭ li.

–Konforme al la volo de lia sankteco– komencis Pentuer –kaj al la konsento de la plej alta kolegio, ni devas malkovri al la kronprinco, Ramzes, kelke da detaloj de la vivo de l' egipta regno, konataj nur de la dioj, estroj de la lando kaj temploj. Mi scias, respektindaj patroj, ke ĉiu el vi pli bone klarigus al la princo ĉi tiujn aferojn, ĉar plenigas vin la saĝo, kaj la diino Mut parolas per via buŝo. Sed ĉar sur min, kiu kompare kun vi estas nur lernanto kaj cindro, falis ĉi tiu devo, permesu al mi plenumi ĝin, sub via respektinda direkto kaj kontrolo.

Murmuro de kontento eksonis inter la pastroj, honoritaj tiamaniere. Pentuer sin turnis al la princo:

–De kelke da monatoj, servisto dia Ramzes, kiel eraranta vojaĝanto serĉas vojon en la dezerto, tiel vi serĉas respondon al la demando: kial malgrandiĝis kaj malgrandiĝas la enspezoj de lia sankteco? Vi demandis la nomarhojn, kaj kvankam ili donis al vi klarigojn laŭ sia povo, vi ne kontentiĝis, kvankam la plej alta homa saĝo apartenas al ĉi tiuj altranguloj. Vi turnis vin al la grandaj skribistoj, sed malgraŭ peno ĉi tiuj homoj, kiel birdo el la reto, ne povis elŝiri sin el la malfacilaĵoj, ĉar la homa saĝo, eĉ instruita en la lernejo de l' skribistoj, ne povas ĉirkaŭpreni tiujn ĉi aferojn. Fine, laca de la vanaj klarigoj, vi komencis rigardi la terojn de la nomesoj, iliajn homojn kaj la verkojn de iliaj manoj, sed vi trovis nenion. Ekzistas aferoj, pri kiuj la homoj silentas kiel ŝtonoj, sed pri kiuj rakontos al vi eĉ ŝtono, se falos sur ĝin la lumo de l' dioj.

Eksciinte nenion de ĉiuj homaj saĝoj kaj potencoj, vi turnis vin al la dioj. Nudpieda, kun cindro en la haroj, vi venis kiel pentofaranto en ĉi tiun grandan templon, kie per preĝoj kaj fastoj vi purigis vian koron kaj fortigis vian spiriton.

La dioj, kaj precipe la potenca Hator, favore aŭskultis viajn petojn, kaj per mia neinda buŝo donos al vi respondon... Enskribu ĝin profunde en via koro!

«De kie li scias», pensis la princo, «ke mi demandis la skribistojn kaj nomarhojn? Ah, Mefres kaj Mentezufis diris al li pri tio... Cetere ili scias ĉion!»

–Aŭskultu–, diris Pentuer, –kaj

kun la permeso de la ĉeestantoj mi malkovros al vi: kio estis Egipto antaŭ kvarcent jaroj, kiam regis la plej glora kaj plej pia dinastio XIX, teba, kaj kio ĝi estas nun.

Kiam la unua faraono de tiu dinastio, Ramen-pehuti Ramessu, prenis en sian manon la direktilon de la regno, la enspezoj de la ŝtata trezorejo en greno, brutoj, biero, feloj, metaloj kaj diversaj produktoj atingis cent tridek mil talentojn. Se ekzistus nacio, kiu povus ŝanĝi al ni ĉion ĉi je oro, la faraono havus ĉiujare cent tridek tri mil minojn da oro. [1 mino = 1,5 kilogramo] Kaj ĉar unu soldato povas porti sur la dorso 26 minojn da ŝarĝo, do por transporti tiun ĉi oron oni devus alvoki ĉirkaŭ kvin mil soldatojn.

La pastroj komencis murmureti inter si, ne kaŝante la miron. Eĉ la princo forgesis pri la homo turmentata en la kelo.

–Hodiaŭ–, diris Pentuer, –la jara enspezo de lia Sankteco, en ĉiuj produktoj de la lando, valoras nur naŭdek ok mil talentojn. Por tio oni povus ricevi tiom da oro, ke ĝin povus transporti kvar mil soldatoj.

–Ke la enspezoj de la ŝtato malgrandiĝis, mi scias–, intermetis la princo, –sed kial?

–Estu pacienca, dia servisto–, respondis Pentuer. –Ne sole la enspezo de lia sankteco malgrandiĝis. En la tempoj de la XIX-a dinastio Egipto havis cent okdek mil armitajn homojn. Se, laŭ ordono de l' dioj, ĉiu soldato aliformiĝus je ŝtono de l' grandeco de vina bero.

–Tio ne estas ebla–, murmuretis Ramzes.

–La dioj povas ĉion–, diris Mefres severe.

–Aŭ pli bone–, daŭrigis Pentuer, –se ĉiu soldato metus sur la teron unu ŝtoneton, estus cent okdek mil ŝtonetoj kaj, rigardu respektindaj patroj, tiuj ĉi ŝtonetoj okupus tiom da loko.

Li montris per la mano ortan kvarangulon rugan, kiu kuŝis en la korto.

–Ĉi tiu figuro enhavus la ŝtonetojn, ĵetitajn de ĉiu soldato en la tempoj de Ramzes I. Ĉi tiu figuro estas naŭ paŝojn longa kaj preskaŭ kvin paŝojn larĝa. La figuro estas ruĝa, ĉar ĝi havas la koloron de la korpo de Egiptanoj: en tiu tempo nia armeo konsistis nur el Egiptanoj.

La pastroj ree komencis murmureti. La princo fariĝis malĝoja, ŝajnis al li, ke tio estas aludo al li, kiu amis eksterlandajn soldatojn.

–Hodiaŭ–, daŭrigis Pentuer– tre malfacile oni kolektus cent dudek mil militistojn. Kaj se ĉiu el ili ĵetus sur la teron sian ŝtoneton, ili formus tian figuron. Rigardu, respektindaj.

Apud la unua kuŝis dua kvarangulo, same alta, sed multe malpli larĝa. Krom tio ĝi ne havis unutonan koloron, sed konsistis el diverskoloraj strioj.

–Ĉi tiu figuro estas ĉirkaŭ kvin paŝojn larĝa, sed nur ses paŝojn longa. La ŝtato do perdis grandegan nombron da soldatoj, la trionon de la antaŭa kvanto.

–La saĝo de tiaj profetoj, kiel vi, pli utilos la ŝtaton, ol la soldatoj–, intermetis Mefres.

Pentuer kliniĝis antaŭ li kaj daŭrigis:

–En tiu ĉi nova figuro, kiu prezentas la nunan armeon de l' faraonoj, vi vidas, respektindaj, apud la ruĝa koloro, kiu signifas la aŭtohtonajn Egiptanojn, tri aliajn striojn: nigran, flavan kaj blankan. Ili prezentas la dungatajn soldatojn: Etiopianojn, Azianojn, Libianojn kaj Grekojn. Ili estas kune ĉirkaŭ tridek mil, sed ili kostas tiom, kiom kvindek mil Egiptanoj.

–Oni devas plej rapide nuligi la fremdajn regimentojn!– diris Mefres. –Ili kostas multe, ne multe taŭgas kaj instruas al nia popolo malpiecon kaj senhontecon. Hodiaŭ jam multaj Egiptanoj ne falas plu sur la vizaĝon antaŭ la pastroj, pli ol unu ŝtelas en temploj kaj tomboj!

–For do la dungatoj– diris vivege Mefres. –La lando havas nur malutilon de ili, kaj la najbaroj suspektas nin pri malamikaj intencoj.

Greka militisto, alidirite hoplita

–For la dungatojn! Oni devas dispeli la ribelajn idolanojn!– ekkriis la pastroj.

–Kiam post multaj jaroj, Ramzes, vi suriros la tronon–, vi plenumos tiun sanktan devon al la ŝtato kaj al la dioj.

–Jes, plenumu! Liberigu vian popolon de la malfideluloj!– kriis la pastroj.

Ramzes klinis la kapon kaj silentis. La tuta sango forkuris en lian koron, li sentis, ke la tero ŝanceliĝas sub liaj piedoj.

Li, li devas dispeli la plej bonan parton de la armeo! Li, kiu dezirus havi dufoje pli grandan armeon kaj kvarfoje pli multe da batalemaj eksterlandaj

regimentoj!

«Sen kompato ili estas por mi!», pensis li.

–Parolu Pentuer, sendito de la ĉielo–, diris Mefres.

–Sanktaj patroj–, daŭrigis Pentuer–, ni ekkonis du malfeliĉojn de Egipto: malgrandiĝis la enspezoj de la faraono kaj lia armeo.

–Kion signifas la armeo!– murmuris la ĉefpastro Mefres, malrespekte skuante la manon.

–Kaj nun, se dioj favoros min kaj vi permesos, mi montros al vi, kial tiel okazis kaj kial la armeo kaj la trezorejo malgrandiĝados en la estonteco.

La princo levis la kapon kaj rigardis la parolanton. Li ne pensis plu pri la homo, turmentata en la kelo.

–Ĉu vi vidas ĉe viaj piedoj la longan, sed mallargan verdan strion kun la triangulo en la fino? Ĉe ambaŭ flankoj de la strio kuŝas ŝtonoj kalkaj, sablaj kaj granitaj. Meze fluas akva fadeno, kiu dividiĝas en la triangulo en kelke da brakoj.

–Tio estas Nilo! Tio estas Egipto!– kriis la pastroj.

–Atentu–, interrompis Mefres.–. Mi malkovras mian brakon. Ĉu vi vidas tiujn ĉi du bluajn vejnojn, kiuj kuras de la kubuto al la fingroj? Ĉu tio ne estas Nilo kaj lia kanalo, kiu komenciĝas kontraŭ Alabastraj montoj kaj fluas ĝis Fayum. Kaj rigardu la supron de mia mano: ĉi tie vi vidas tiom da vejnoj, en kiom da brakoj dividiĝas la sankta rivero apud Memfiso. Kaj miaj fingroj, ĉu ili ne rememorigas la nombron de l' brakoj, per kiuj Nilo sin verŝas en la maron?

–Granda vero!– kriis la pastroj, rigardante siajn manojn.

–Bone–, daŭrigis febre la ĉefpastro. –Egipto estas... postsigno de la mano de Oziriso. Ĉi tie, sur tiu ĉi tero la granda dio apogis sian brakon, en Teboj kuŝis lia dia kubuto, kaj Nilo estas liaj vejnoj. Kaj oni miras, ke ni nomas tiun ĉi landon benita!

–Certe–, diris la pastroj: –Egipto estas klara postsigno de la mano de Oziriso.

–Ĉu Oziriso–, intermetis la princo–, havas sep fingrojn ĉe sia mano? Nilo ja enfluas en la maron per sep brakoj.

Ekregis peza silento.

–Junulo–, respondis Mefres kun favora ironio, –ĉu vi pensas, ke Oziriso ne povus havi sep fingrojn, se tio plaĉus al li?.

–Kompreneble!– jesis la pastroj.

–Daŭrigu, glora Pentuer–, interrompis Mentezufis.

–Vi estas pravaj–, rekomencis Pentuer–. Ĉi tiu rivereto kun siaj brakoj estas la bildo de Nilo; la mallarĝa verda strio, inter ŝtonoj

kaj sabloj, estas pentraĵo de Supra Egipto; la triangulo, distranĉita de la akvaj vejnoj, estas bildo de Malsupra Egipto, la plej vasta kaj plej riĉa parto de la lando.

En la komenco de la XIX-a dinastio, la tuta Egipto de la kataraktoj de Nilo ĝis la maro okupis kvincent mil mezurojn da tero. Sur ĉiu mezuro vivis dek ses homoj: viroj, virinoj kaj infanoj. Sed dum la sekvintaj kvincent jaroj preskaŭ ĉe ĉiu generacio Egipto perdis pecon da fruktodona tero.

La oratoro donis signon. Dekkelko da junaj pastroj elkuris el la konstruaĵo kaj komencis ŝuti sablon sur diversajn lokojn de la herbo.

–Ĉe ĉiu generacio malaperis iom da fruktodona tero, kaj gia mallarĝa strio pli kaj pli malgrandiĝis.

–Hodiaŭ–, li levis la voĉon, –nia patrujo anstataŭ kvincent mil mezuroj da tero posedas nur kvarcent mil. Do dum la regado de du dinastioj Egipto perdis teron, kiu nutris preskaŭ du milionojn da homoj!

En la kunveno leviĝis murmuro de l' teruro.

–Kaj ĉu vi scias, dia servisto Ramzes, kie malaperis tiuj ĉi kampoj, sur kiuj iam kreskis tritiko kaj hordeo, aŭ paŝtis sin brutaroj? Vi scias, ke ilin superŝutis la sablo de la dezerto. Sed ĉu oni diris al vi kial? Ĉar ekmankis kamparanoj, kiuj per la sitelo kaj plugilo batalis kontraŭ la dezerto, de la mateno ĝis la nokto. Fine, ĉu vi scias, kial ekmankis tiuj ĉi diaj laboristoj? Kie ili malaperis? kio forpelis ilin el la lando? La eksterlandaj militoj. Niaj militistoj venkadis la malamikojn, niaj faraonoj eternigis siajn nomojn ĝis la bordoj de Eŭfrato, kaj niaj kamparanoj kvazaŭ brutoj portis post ili nutraĵon, akvon kaj aliajn ŝarĝojn kaj miloj mortis survoje.

«Pro tiuj ostoj, disĵetitaj sur la orientaj dezertoj, la okcidentaj sabloj englutis niajn terojn, kaj nun necesa estas grandega laboro de multaj generacioj por eltiri la nigran egiptan teron el la sabla tombo...

–Aŭskultu! Aŭskultu!– kriis Mefres–, iu dio parolas per la buŝo de ĉi tiu homo. Jes, niaj triumfaj militoj estis la tombo de Egipto.

Ramzes ne povis kolekti la pensojn. Ŝajnis al li, ke sablaj montoj falas hodiaŭ sur lian kapon.

–Mi diris–, daŭrigis Pentuer–, ke necesa estas granda laboro por elterigi Egipton kaj redoni al ĝi la riĉaĵojn, kiujn manĝegis la milito. Sed ĉu ni havas fortojn por plenumi tiun ĉi planon?.

Li ree iris dekkelkon da paŝoj antaŭen kaj post li la atentaj

aŭskultantoj. De l' tempo, kiam ekzistis Egipto, neniu ankoraŭ desegnis tiel klare la malfeliĉojn de la lando, kvankam ĉiuj konis ilin.

–En la tempoj de la XIX-a dinastio Egipto posedis ok milionojn da loĝantoj. Se ĉiu tiama viro, virino, maljunulo kaj infano ĵetus sur tiun ĉi placon unu fazeolon, ili formus tian figuron.

Li montris per la mano la korton, kie en du vicoj, unu apud alia, kuŝis kvar grandegaj kvadratoj, kunmetitaj el ruĝa fazeolo.

–La figuro estas sesdek paŝojn longa, tridek paŝojn larĝa kaj, kiel vi vidas, piaj patroj, konsistas el unuspecaj grajnoj; same kiel la tiama loĝantaro, de la praavoj, estis Egiptanoj.

–Kaj hodiaŭ, rigardu!

Li iris antaŭen kaj montris alian grupon de kvadratoj de diversaj koloroj.

–Vi vidas figuron, kiu ankaŭ havas tridek paŝojn da larĝo, sed nur kvardek da longo. Kial? Ĝi enhavas nur ses kvadratojn, ĉar la nuna Egipto ne posedas plu ok, sed nur ses milionojn da loĝantoj. Atentu ankaŭ, ke dum la antaŭa figuro konsistis ekskluzive el ruĝa fazeolo, en ĉi tiu estas grandegaj strioj de nigraj, flavaj kaj blankaj grajnoj. Ĉar same kiel en nia armeo, en nia popolo troviĝas multaj eksterlanduloj: nigraj Etiopianoj, flavaj Sirianoj kaj Fenicianoj, blankaj Grekoj kaj Libianoj.

Oni interrompis lin. La aŭskultantaj pastroj komencis lin ĉirkaŭpreni, Mefres ploris.

–Ne ekzistis ankoraŭ tia profeto!– kriis oni.

–Mia kapo ne povas enteni, kiam li faris tiajn kalkulojn!– diris la plej bona matematikisto de la templo de Hator.

–Patroj!–, diris Pentuer, –ne trograndigu miajn meritojn. En niaj temploj, en la tempoj antikvaj, oni ĉiam tiel prezentis la ŝtatan administradon. Mi nur elterigis tion, pri kio iom forgesis la postaj generacioj.

–Sed la kalkuloj?– demandis la matematikisto.

–La kalkulojn oni faras senĉese en ĉiuj nomesoj kaj temploj–, respondis Pentuer. –La tutaj sumoj estas en la palaco de lia sankteco.

–Kaj la figuroj?, la figuroj!– kriis la matematikisto.

–En samajn figurojn estas ja dividataj niaj kampoj, kaj la ŝtataj termezuristoj lernas ilin en la lernejoj.

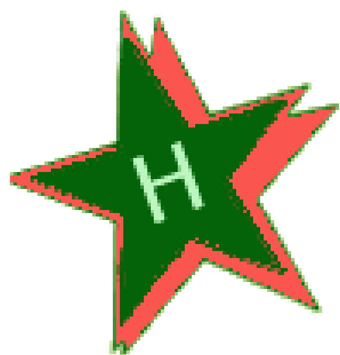
–Oni ne scias, kion pli multe admiri en tiu ĉi homo: lian saĝon, aŭ lian humilecon!– diris Mefres. –Ho, ne forgesis pri ni la dioj, se ni havas tian.

En la sama momento la pastro, staranta garde sur la supro de l' turo, alvokis la ĉeestantojn al la preĝo.

–Vespere mi finos la klarigojn–, diris Pentuer–, nun mi diros nur kelke da vortoj: Vi demandos, respektindaj, kial mi uzis grajnojn por la figuroj? Car kiel la grajno, ĵetita en la teron, ĉiujare alportas rikolton al sia mastro, tiel la homo alportas ĉiujare impostojn al la trezorejo. Se en iu nomeso oni semus du milionojn da grajnoj malpli ol en la antaŭaj jaroj, la rikolto estus multe malpli granda, kaj la mastroj havus malbonajn enspezojn. Same en la ŝtato: se malaperas du milionoj da loĝantoj, ja alfluo de l' impostoj devas malgrandiĝi.

Ramzes atente aŭskultis kaj foriris silenta.

Kajeroj el la Sudo

Bulteno de Hispana Asocio de Laboristoj Esperantistaj

http://www.gazetotekolanti.com/hale/k81.pdf

Enhavo

Kovrilo: Plej elstaraj politikistoj de Hispanio, Prezidanto Rodriguez Zapatero kaj Vicprezidantino Maria Teresa Fernandez de la Vega.

Prezidas: Johano A. Cabezos.

Redaktas: Jesuo de las Heras.

Korektas: Jozefo Pina.

Retskribu al: kajeroj@gmail.com

Pri la enhavo de la artikoloj respondecas la aŭtoro, ne la redakcio.

Ni ne korespondos pri nepetitaj artikoloj, kvankam ni klopodos publikigi ĉiun artikolon kies enhavo ne mistraktu personon.

Tute verkita kaj kompilita per senpagaj linuksaj rimedoj: OpenOffice Writer, Gimp kaj Scribus.

Depósito legal: Z-2398-88. Presejo: Copygraph.

ISSN 1697-6460